

JOURNAL of SOCIAL and HUMANITIES SCIENCES RESEARCH (JSHSR)

Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi

Received/Makale Geliş 30.08.2021
Published /Yayınlanma 30.12.2021
Article Type/Makale Türü Translation Article

Citation/Alıntı: Türe, İ. (2021). Yahudiler ve Afrikalı köle ticareti arasındaki saklı kalmış ilişki. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 8(77), 2964-2975.

Doç. Dr. İlknur TÜRE

<https://orcid.org/0000-0001-6772-5493>

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, İİBF, Kamu Yönetimi Bölümü, Muğla / TÜRKİYE

YAHUDİLER VE AFRİKALI KÖLE TİCARETİ ARASINDAKİ SAKLI KALMIŞ İLİŞKİ*

(SECRET RELATIONSHIP BETWEEN JEWS AND AFRICAN SLAVE
TRADE)

By Historical Research Department of the Nation of Islam

Çeviren: Doç. Dr. İlknur TÜRE

Issue/Sayı: 77

Volume/Cilt: 8

jshsr.org

ISSN: 2459-1149

Önsöz

Bu çalışma yahudilerin zenciler üzerindeki köleleştirme çalışmalarının günyüzüne çıkmamış tarihi üzerinedir. Tüm yazılanlar bilhassa Yahudi alimlerin çalışmalarından ve belgelerden yola çıkılarak gerçekleştirilmiştir. Kendi düşüncemiz doğrultusunda belgeleri yorumlama gibi bir misyonla yola çıkmadık. Belgeler ne diyorsa o yazılmıştır. Zaten gerçekler kendisi konuşmaktadır. Yararlanılan kaynaklar dipnot olarak ayrıntısı ile yazılmıştır. Yahudi alimlerin çalışmaları olduğu gibi değiştirilmeden dipnotlarda verilmiştir. Gösterdiğimiz gayret ve adil olma çabası çalışmada görülebilmektedir zaten.

1. GİRİŞ

Tarih boyunca Yahudiler, Yahudi olmayanların memleketlerinden maddi olarak onları sömürdükleri gerekçesiyle sürülüp durmuşlardır. Bu gerekçelerden en önemlisi ise ticaretle uğraşmalarıdır. Gerçekten de tarihe bakıldığında hiçbir topluluğun tüm dünyada onların yaptığı kadar ve onlar gibi her daim ticaretle uğraştığı görülmemiştir. Yahudilere yapılan suçlamalara verilebilecek örnekler ise aşağı yukarı aynıdır; tekelleşme, tefecilik, ucuz ürünler satmak, sıkça gerçekleşen iflas ettirmeler v.s. Tüm bu sürülme nedenleri yine tarih boyunca yahudilerce ve yahudi alimlerince tepkiyle karşılanmış, itiraz edilmiştir.

Bunlar, Yahudilere yapılan suçlamalardan sadece bazılarıydı o zamanlar. En büyük suçlama ise insanlığa karşı yapılmış en büyük ırkçı saldırı olan Afrikalı siyahlara karşı yaptıkları soykırımdan kaylanmaktadır. Bu insanlar, Yahudiler tarafından insanlık dışı koşullarda zorla alıkonulmuş ve Yahudilerce köle olarak satılmıştır. Yani Yahudiler tarihteki en büyük köle tacirlerindedir. Dile getirilemeyecek kadar acı olan bu trajedi bugün hala belleklerde.

Yahudi tarihinin kayıtlı belgeleri derinlemesine incelendiğinde Yahudi atalarının inkar edilemeyecek şekilde Afrikalı siyahlara yaptıkları tarihin gelmiş geçmiş en kötü kaçırılma olaylarını gerçekleştirdikleri ve köle taciri oldukları gerçeği ortaya çıkar. Yahudilerin derya kadar zenginliğinin kaynağı sırf derilerinin renginden dolayı Afrikalılara yaptıkları acımasız alıkoyma, kaçırma ve köle ticaretinden

* "The Secret Relationship Between Blacks and Jews", *The Historical Research Department* tarafından yapılmış ve *The Nation of Islam* tarafından yayınlanmış bir çalışmadır. Bu çeviri, "The Secret Relationship Between Blacks and Jews" adlı çalışmanın 2 bölümünden oluşmaktadır.

geçer ki renginden dolayı insanlara kötü davranılması Musa'nın (peygamber Hz. Musa çev.) karşı olduğu bir konudur. Günümüzde ele alınmış, incelenmiş Yahudi kaynaklarında da bu trajedi verileri belgelenmiştir.

Bugüne değin gerçeklerin çok azı ortaya çıkarılmıştır. İnsanların çoğunun düşüncesi zenci ve Yahudiler arasındaki ilişkilerin dostça ve aynı kaderi paylaşmış farklı iki topluluk olduğu yolundadır; her ikisi de kendilerine insanlık suçu işlenmiş kıyım uğramış topluluklar olarak sanki birbirlerini destekliyor gibidirler. Fakat tarih bize farklı bir hikaye anlatmaktadır. Bu yazı kısmen de olsa zenci ve Yahudilerin arasındaki tarihin gizli kalmış yönlerini Yahudi kaynaklarından yararlanarak ortaya çıkaracaktır. Örneğin, Rabbi Henry Cohen "justice justice" isimli kitabında şu noktaya işaret etmektedir:¹

"Nazi terörü ve Amerikan köle ticareti arasındaki paralellik tahmin edebileceğimizden daha da ilginçtir. Zenciler Afrika'nın göbeğinden Amerika güneylerine getirildiğinde yaklaşık üçte biri yollarda gemideki kötü koşullardan dolayı ölmüştü. Aileleri parçalanmıştı. Çocuklar ayrı yerde, eşler ayrı yerde, kendileri başka bir yerdeydi. Analarının kucağında havasızlıktan bebekler ölmüştü".

Roberta Strauss Feuerlicht "The fate of the jews: a people torn between Israeli power and jewish ethics" adlı kitabında der ki:²

"Yahudiler köleler olmaksızın bu kadar zengin olabilecekler miydi ve böyle bir sosyal, politik ve entellüktüel başarı elde edebilecekler miydi? Bu çok ironik bir durum çünkü Yahudi inancına göre Yahudilere Tanrı ayrıcalık tanımıştı ve böyle kulların bu yoldan gitmesi gerçekten ironikti."

Diyeceğimiz o ki siyahlar ve Yahudiler arasında geçenlerin daha çok araştırılmaya ihtiyacı var, çünkü halen çok fazla bilinmeyen var. Gizlenmiş, yanlış anlaşılmış o kadar çok şey var ki belgeler tekrar açılmalı ve incelenmelidir ve Yahudiler ile zenciler arasında gerçekte ne olduğu ortaya çıkarılmalıdır.

2. YAHUDİLER ve AFRİKALI KÖLE TİCARETİ

Tarih boyunca Yahudiler her daim insan ticareti yapmışlardır. Bu gerçek, kendi alimleri ve tarihçileri tarafından da doğrulanmaktadır. "A history of the jews" adlı kitabında Solomon Grayzel der ki: "Yahudiler Avrupa toplumunda en önemli köle tüccarıydılar".³

Lady Magnus "Ortaçağlar" adlı çalışmasında "kölelerin en önemli satıcıları yahudilerdi" der. Yahudiler her yerde ve her zaman birşeyler satın almaya hazır durumda oluyorlardı ve her zaman satın alacak para bulunurdu yanlarında.⁴ Dolaylı ya da dolaysız olarak köle ticaretinin en büyük pay sahibi de Yahudiler olurdu. 1460'larda Portekiz'de yaşayan Yahudiler örneğin, denizcilik biliminin efendisi olduklarından yıllık olarak 700-800 köle ithal ederlerdi.⁵

Bu ortaçağ tacirlerinin başarısı lisana olan üstün yetenekleri ile daha da artıyordu. Arapça, Farsça, Fransızca, İspanyolca, Slovakça konuşabiliyorlardı ve iş yapma zekaları müthişti.⁶ Yahudilerin köle ticaretindeki bu etkinliği Yahudi olmayan Avrupalı topluluklarca kırgınlıkla karşılanıyordu ve buna tepkileri yahudileri vergilendirmek veya ülkelerinden sürmek şeklinde oluyordu.⁷

Avrupa devletlerinden Yahudilerin sürgün edilmesi bilindik bir şeydi; çünkü haklarında çok fazla ekonomik sömürme, tekelleşme şikayetleri geliyordu. 1500'lerde İtalya'nın bazı bölgeleri hariç Batı Avrupa kapılarını Yahudilere kapattı.⁸ Aşağıdaki liste farklı Avrupa topluluklarından Yahudi sürgünlerini tarih kayıtları ile kısmen de olsa vermektedir:⁹

Mayans,1012
Fransa,1182
Yukarı bavyera,1276
İngiltere,1290
Fransa,1306
Fransa,1322
Saksonya, 1349
Macaristan, 1360
Belçika,1370
Slovakya,1380
Fransa,1394
Avusturya, 1420
Lyons, 1420
Kolonya, 1424
Mayans, 1438
Augsburg, 1439

Yukarı bavyera, 1442
Hollanda,1444
Brandenburg, 1446
Mayans, 1462
Mayans, 1483
Varşova, 1483
İspanya,1492
İtalya, 1492
Litvanya, 1495
Portekiz, 1496
Napolı,1496
Navarre, 1498
Nurnberg, 1498
Brandenburg,1510
Prusya,1510
Cenova, 1515

Napoli, 1533
İtalya,1540
Napoli, 1541
Prag, 1541
Cenova, 1550
Bavyera, 1551
Prag, 1557
Papalık devletleri, 1569
Macaristan, 1649
Vienna, 1669
Slovakya, 1744
Bohem/moravya, 1744
Moskova, 1891

Sonraki yüzyıllarda Yahudilerin ekonomik hayata dair işlevleri Batının diğer yarımküresine yani Amerika'ya kaydı; öyle ki önlerinde yeni bakır topraklar ve ticaret kapıları açılıyordu. Yerleşime açık ve yönetimi Batı anlayışından farklı olan bu topraklar sessiz, uysal mizaçlı insanların yer aldığı topraklardı ve Yahudilere büyük imkanlar sunuyordu. Caribbean'da ve Güney Amerika'da büyük zenginlik elde edecekleri girişimlerde bulunacaklar ve ekonomi açısından yoğunlaşacakları Kuzey Amerika'ya gideceklerdi sonrasında. Bu gidiş Yahudilerin İspanya İmparatorluğu'ndan sürgün edilmeleri ile aynı tarihlerde gerçekleşen Christopher Columbus' un Amerika'yı keşfiyle başlayacaktı.

3. COLOMB, YAHUDİLER ve KÖLE TİCARETİ

Mücevherler değil, Yahudiler Colomb seferinin finansörüydü¹⁰ (“not jewels but jews were the real financial basis of expedition of Columbus”). Yazarın tarzını yansıtmak için original söyleyişi vurgulanmıştır (çev.). 2 Ağustos 1492'de İspanya'dan 300 000 den fazla Yahudi sürgün edildi. Bu 500 yıl sürecek olan siyah köle ticaretinin de başlangıcı oluyordu. Gerçekte, İspanya Yahudileri Hristiyan kölelerin ticaretini yapıyorlardı zaten ve büyük kazanç elde etmelerinden dolayı İspanya ekonomisi üzerinde büyük etkileri vardı; bu yüzden ki ekonomi üzerinde de söz sahibiydiler.¹¹ Yahudilerin bu üstün durumundan rahatsız olan kesimler kralı tüm Yahudilerin Hristiyan olmalarını ya da gitmelerini istemeye ikna etmişlerdi.¹²

3.1. Marranolar: Gizli Yahudiler

Marranolar, İspanya krallığına zorla Hristiyanlığa döndürülmüş Yahudiler ve onların torunlarıdır; ancak gizli olarak Sinagoga giderler, Yahudi bayramlarını kutlarlar ve Şabatı karşılarlardı. Marrano isminin eski Kastilya dilindeki “domuz” anlamına gelen “marrano” dan ya da Arapça “mahran” (haram, yasak) kelimesinden gelme olasılığı vardır. 1350'de İspanya tüm Yahudileri Hristiyanlığa geçmeleri için zorlamaya başlamıştı ve çok sayıda Yahudi pek de direnmeksizin Hristiyanlığa geçmişti.¹³ Bu kitlesel dönüşüm Cecil Roth tarafından en iyi şekilde yorumlanmıştır belki de: “Çok da güvenilir insanlar olmayan bu Yahudilerin kendilerini Hristiyan gibi göstermeleri ve Hristiyanlığa görünüşte geçmeleri çok da zor birşey değildi.”¹⁴

Marranolar dönme ya da yeni hristiyanlar olarak adlandırılmıştır ama katolik olmamışlardır. Aynı baskılar Müslümanlara da yapılmış, Müslümanlar Yahudilerden daha da fazla sayıda İspanya'dan sürülmüşler ya da Hristiyan olmayı kabul edip kalmışlardır ki bunlara “morisko” denilmiştir. Yahudilerin çoğu ise-yaklaşık 50 bin- gitmektense dönme olmayı seçmişlerdir.¹⁵

Ancak şu belirtilmelidir ki Yahudiler genel kanının aksine İspanya'dan, Portekiz'den dini özgürlükten ziyade girişimlerde bulunabilecekleri ekonomik fırsatlar için yollara düşmüşler, göç etmişlerdir.

Gittiklerinde yanlarında Tevrat'tan ve Talmud'tan sadece birkaç yaprak götürmüşlerdi. İspanya ve Portekiz'den ayrılan Marranolara Yahudilik ile ilgili ne biliyorsun diye sorsalar buna verilecek cevap Roth'a göre tek kelime ile “hiçbirşey” di.¹⁶

Gidenler Güneye ve Kuzey Afrika'nın doğu yakasına, Selanik, İstanbul, Halep, Şam gibi yerlerin merkezlerine yerleşti; kimi ise Hollanda'ya yerleşti ve sinagoglar, okullar, mezarlıklar inşa ettiler buralarda ve gittikleri yerlere yüksek seviyede refah ve kültür göturdüler.¹⁷ Gidenlerin çoğu hatırlı sayılır bir birikim yapmıştı zaten bunları da yanlarında göturdüler.¹⁸ Dünyanın çeşitli yerlerine dağılan bu insanlar siyasi, ekonomik ve dini şartlar bakımından farklı ortamlarda bulunsalar da adam kaçırma ve köle ticareti konusunda birleşebiliyorlardı. Yani içinde buldukları koşullar ne olursa olsun köle ticareti söz konusu olunca ortak hareket ediyorlardı.

İspanyolların sürgününden bir gün sonra asıl ismi “Cristobol Colon” (İspanyolca'sı da böyle kullanılmaktadır çev.) olan Christopher Columbus bir grup Yahudi mülteciyi de yanına alarak yeni dünyaya doğru yola çıktı.¹⁹ Kraliçe Isabella Yahudilerin sürgün kararını ve Columbus'un yolculuk kararını aynı gün imzaladı. Fakat yolculuğun finansmanını sağlayan ne kraliçe ne de kraldı. George Cohen, Columbus'un seferini zengin yahudilerin finanse ettiğini yazmaktadır ve Cohen Kraliçe Isabella'nın mücevherleri mevzuunu bir gerçek olmaktan ziyade kraliçeyi yüceltmek için bulunmuş bir fikir olduğunu belirtmektedir.²⁰

Zengin bir tacir olan Marrano Luis de Santagel²¹, saray haznedarı olan Gabriel San Chez ve yardımcısı Juan Cabrero²² kraliçe Isabella'yı kendilerinin yolculuğu finanse edecek kişiler olduğu ve bunu kabul etmesi için ikna ettiler. Cabrero ve Santagel 17.000 Duca yatırdı bu yolculuğa ki bu paranın değeri günümüzde 100.000 Dolardır.²³ Alfonso de la Caballeria ve Diego de Deza da bu yolculuğu finanse

edenlerdendi; Abraham ben Samuel Zacuto astronomi ve navigasyon alanında destek sağlamıştı ve Isaac Abravanel de yardımcı bulunandı. Önde gelen yahudiler bu yolculukta Columbus'a eşlik etmişlerdir ki aralarında Master Bernal-fizikçi-, Marco-cerrah-, Roderigo Sanchez-kontroler; Luis de Torres-tercüman ve denizci Alfonso de la Call²⁴ ile yeni dünyayı gören ilk beyaz adam olmak isteyen Eve Roderigo de Triana bulunmaktaydı.²⁵ Bunlardan Torres Küba'ya yerleşti ve devasa sigara fabrikaları kurarak Avrupa'nın en büyük sigara tedarikçilerinden oldu.²⁶ Marrano tarihini yazan Cecil Roth:²⁷ *"Yahudiler ile Amerika'nın keşfi arasındaki bağlantı sadece bir tesadüf olarak açıklanamaz. 1492 keşfi büyük ölçüde Yahudi, daha doğrusu marrano işidir."* demektedir bu konuda.

3.2. Columbus Bir Yahudi mi?

Aralarında Roth'unda bulunduğu bazı bilim insanları Columbus'un Yahudi olduğuna dair kuvvetli deliller sunmaktadırlar. Bu kişiler onun Yahudi olduğu konusunda ısrarlıdır çünkü onlara göre hiçbir Yahudi katolik bir denizciye böyle bir iş için ne yardım eder ne de kraliçeyi ikna etmeye çalışır.²⁸ Tina Levitan, -"jews in American life" kitabının yazarı- Columbus'un Yahudiliğine dair ilk resmi belge olarak Columbus'un ölümünden 58 yıl sonra bulunmuş olan bir diplomatik belgeyi göstermektedir; ve devam etmektedir Tina Levitan:²⁹

"Cristobal Colon-adını hiçbir zaman Christopher Columbus olarak zikretmemiştir ve İtalyanca olarak da ne birşey yazmıştır ne de konuşmuştur; Susanna Fontanarossa'nın (fonterosol olarak da hecelenir) ve Domingo Colon'un oğludur-İspanya'nın Pontevedra şehrinde doğan Domingo burada Yahudi olanların aldığı Colon soyadını almıştır; bu kişilerin başkalarına yazdıkları mektuplarda kağıdın başına X koymak bir gelenektir ve yazanın iyi niyetini gösterirdi. Columbus'un annesinin yazdığı 13 mektuptan sadece birinde X işareti vardı-mektubun en üst sırasında- ve bu işaretin anlamı İspanya Kralına bu mektubun gösterilmesi gerekliliği idi. Diğer 12 mektupta ise X işaretinin yerine İbranice harfler olan "B ve H" kullanılmıştır. "Tanrının yardımı ile" anlamına gelen ve dindar Yahudilerce kullanılan yazı karakterleridir bunlar".

"Jews in American History: Their Contribution to the United States of America"nın yazarları olan Harry I. Golden ve Marittin Mywell Columbus'un Yahudiliği konusunda ısrar etmektedirler. Columbus'un oğlu Ferdinand yazdığı yazılarda babasının atalarının kutsal Kudüs kanından olduklarını söyler; bu yazarların Columbus'un oğlu Ferdinand'ın yazılarından yaptıkları alıntılarda şöyle der Columbus:³⁰

"Yaptığım herşey Kudüs'un önce bir çoban olan ve sonra Tanrı tarafından seçilerek kral olan yüce Davud (peygamber Hz. Davud çev.) içindir; ben Davud'u böylesine ulvi bir makama getiren Tanrının bir kölesiyim, hizmetkariyim".

Columbus'un soyu da köklerinin Yahudi olduğunu destekler mahiyettedir. Annesinin kızlık adı Suzanna Fonterosa, Yakub'un (peygamber Hz. Yakub çev.) kızı, İbrahim'in (peygamber Hz. İbrahim çev.) torunu anlamına gelmektedir ve bu da bir Yhudilik göstergesidir. Babası Domingo Colon ise bir harita pazarlayıcısıdır. Acaba Columbus İspanya Kralına atalarının haritacılık ile ilgilerinden hiç bahsetmemiş olabilir mi?³¹

Columbus Bir Köle Taciri mi?

Christopher Columbus ünlü yolculuğuna çıkmadan çok önceleri tecrübeli bir denizciydi. Sir Arthur Helps şunları yazar:³²

"Columbus'un yazdıklarından bir köle taciri olduğu ortaya çıkmaktadır. 1498 de 5 gemi dolusu 600 kızılderiliyi İspanya'ya köle olarak getirdi. 200 kızılderili gemi sahiplerine verildi, 400'ü ise İspanya'da satıldı. Columbus yeni dünya keşfine çıkmadan önce bile altın madenlerinde köle çalıştırıyordu. Portekizlilerin Kuzey Afrika'ya madenler için yerleşmesine yardım etti".

Bu bölgenin ismi o zaman San Jorge el Mina idi; günümüzde Ghana denilen bölgedir burası.

İspanyollar yeni dünyada altın bulduklarında diye rapor eder Rosenthal *"Gold! Gold! Gold!: The Johannesburg Gold Rush"* adlı kitabında ve devam eder:³³

"İspanyollar öyle bir altın avına çıktılar ki yerliler beyaz adamın bu metali hastalıklarını iyileştirmek için kullandıklarını o yüzden bu kadar çok almaya çalıştıklarını sandı" (altın bir zamanlar deva olarak kullanırdı çev.). 1492'den sonra ilk 20 yılda yeni dünyadan gelen altın yılda 300.000 dolar değerindeydi; sonrasında ise bu rakam 5 milyon dolara ulaştı."

Columbus yeni dünyaya esenlik dışında herşeyi getirdi. Columbus'un önderliğinde Avrupalılar Kızılderililere eşi benzeri görülmemiş derecede gaddarlık yaptılar.³⁴ Hispaniola'da Columbus Arawak yerlilerinin bulunduğu yerde altın buldu. Önce yerlilere iyi davrandı, güven uyandırdı kendine ve sonra onları köleleştirdi. Columbus'a göre onlar yalınayak gezen becereksiz insanlardı ve yönetmek, çalıştırmak ne istiyorsan onu yaptırmak onların iyiliği içindi; bu insanlar sonra kasabalar kuracaklar, kıyafet giyecekler (beyazlar gibi yoksa çıplak dolaşmıyorlardı çev.) ve Batılıların geleneklerini kabul edeceklerdi.³⁵ Yani Kızılderilileri Avrupalı adam medenileştirecekti. Hispaniola adası boyunca şehirler kurulmaya başlandı. Afrikalı ve kızılderili köle ticareti hızla arttı ve bazı yahudiler İspanya ve Portekiz'deki kraliyet aileleri adına bu ticareti yapan kurumlar oluşturdular.³⁶

Columbus'un Yahudi olup olmadığı kesin olarak kanıtlanmış değildir birçok Yahudi tarihçiye göre. Ancak şunu söyleyebiliriz ki tarih kitapları jews (yahudi) ile jewels (mücevher) kavramını karıştırıyorlar. Kraliçe İabella'nın mücevherlerinin Columbus'un yolculuğunda hiçbir katkısı yoktur ama Yahudilerin vardır.

3.3. Yahudilerin Sahibi Olduğu Köle Ticareti Gemileri

14. ve 15. Yüzyıllarda Avrupalı Yahudiler gemicilik, navigator, haritacılık alanında, ticaret rotalarını ve ticaret yapılacak yerleri en iyi bilenlerdi. Yeni dünyaya yerleştiklerinde mallarını Caribbean ve Güney Amerika üzerinden Avrupa'ya taşıyabilecek yüzlerce geminin sahibi oldular. Curaçao tacirlerince yazılanlara göre neredeyse tüm navigasyon Yahudilerin elindeydi.³⁷

Köle taşıyıcılığı bir vurguncu için hiçbirşeyle karşılaştırılmayacak kadar kar getiren bir işti.³⁸ Tarihçi Philip S. Foner 19.yy Amerikan ticaretinin tek bir gemi taşımacılığından 175 bin dolar kazandığı bilgisinin üzerinde fikir birliği olduğunu söylemektedir.³⁹

Rufus Llearsi'ye göre ilk koloniler olan 13 koloni içinde özellikle 5 şehirde nüfusları az olmasına rağmen ekonomiye, özeld de deniz ticaretine hakim olanlar Yahudilerdi.⁴⁰ Yahudilerin gemicilik ve okyanus ticaretindeki önemleri onları kolonyal Amerika'nın ekonomik gelişiminde en önemli faktör haline getiriyordu.

Aşağıdaki liste Yahudilerin sahip olduğu ve köle taşıyan gemilerden sadece bir kısmıdır. Southern Confederate Moses Cohen Mordecai önde gelen bir tacir ve en büyük gemilerin sahibi olduğu halde bu listede ona yer verilmemiştir.⁴¹ Yine en az 26 gemisi olan Abraham Gradis ve Gradis ailesine de yer verilmemiştir.⁴² Bu ve başka tacirleri de bu listeye eklemek için daha çok araştırma yapılmalı ve verilere ulaşılabilmelidir. Bizim ulaşılabildiğimiz bu kadardır.⁴³

<i>Abigail</i>	Aaron Lopez, Moses Levy, JacobFranks
<i>Active</i>	AaronLopez
<i>Africa</i>	Jacob Rivera, AaronLopez
<i>Albany</i>	RodrigoPacheco
<i>Ann</i>	AaronLopez
<i>Anne& Eliza</i>	Justus Bosch, JohnAbrams
<i>Antigua</i>	Nathan Marston, AbramLyell
<i>Betsy</i>	Jacob Rivera, AaronLopez
<i>Caracoa</i>	Moses and SamLevy
<i>Charlotte</i>	Moses and Sam Levy, JacobFranks
<i>Cleopatra</i>	Jacob Rivera, AaronLopez
<i>Crown</i>	Isaac Levy, NathanSimpson
<i>DeVrijheid</i>	David Senior, JacobSenior
<i>Eagle</i>	MosesSeixas
<i>Elizabeth</i>	Mordecai and DavidGomez
<i>Fortunate</i>	AaronLopez
<i>FourSisters</i>	Moses Levy
<i>George</i>	AaronLopez
<i>Greyhound</i>	Jacob Rivera, Aaron Lopez (later by Moses Levy)
<i>Hannah</i>	Jacob Rivera, AaronLopez
<i>Hester</i>	Mordecai, David Gomez, also RodrigoPacheco

Yahudilerce Sahip Olunan Gemilerin Kaç Ton Oldukları Aşağıdaki Gibidir* :

Yıl	Gemi sahibi	Gemi ismi ve ağırlığı (ton olarak)
1702	Moses, Joseph, and Samuel Frazon	<i>Joseph & Rachel (130)</i>
1713	Abraham de Lucena and Justus Bosch	<i>Mary & Abigail-ağırlık yok</i>
1720	Mordecai Cornez and Rodrigo Pacheco	<i>Young Catherine, Young Adrian-ağırlık yok</i>
1737	Rachel Marks, and others	<i>Lydia (54)</i>
1743	Joseph Marks	<i>Barbadoes Factor (50)</i>
1743	Joseph Marks	<i>Charming Sally (60)</i>
1746	Joseph Marks	<i>Hannah (40)</i>
1747	Joseph Marks	<i>Polly (40)</i>
1748	Joseph Marks	<i>Dolphin (50)</i>
1749	Joseph Marks	<i>Prince Orange (70)</i>
1751	Joseph Marks	<i>Charming Polly (50)</i>
1743	Nathan Levy and David Franks	<i>Drake-ağırlık yok</i>
1745	Nathan Levy and David Franks	<i>Sea Flower (30), Myrtilla (100), Phila (105),</i>
1758	Naphthali, Isaac, and Abraham Hart	<i>General Well, Deflance, Per- fect Union, Dolphin, Confirmation, Diamond, Rising Sun, Lord Howe, Rabbit -ağırlıkları yok</i>
1759	Naphtali Hart and Company	<i>General Webb- ağırlık yok</i>
1760	Naphtali Hart	<i>Peggy-ağırlık yok</i>
1760	Samuel Levy	<i>Charming Betsey (80)</i>
1760	John Franks	<i>Two Sisters (30)</i>
1771	Aaron Lopez	<i>New York-ağırlık yok</i>
1771	Samson Levy and another	<i>Deborah (40)</i>
1772	Moses & David Franks, Isaac Levy	<i>Glouæster (230)</i>
1773	Moses and David Franks	<i>Delaware (300), Belle (170), Mars (400)</i>
1774	Aaron Lopez	<i>Lark-ağırlık yok</i>
1783	Abraham Cradis	<i>Polly, David, Patriarch Abraham, le Parfait, l'Alliance, le Vainqueur-ağırlık yok</i>
1806	David G. Seixas	<i>Jane-ağırlık yok</i>
1806	David G. Seixas & Benjamin S. Spitzer	<i>Nancy-ağırlık yok</i>
	Joseph Bueno	<i>Rebecca-ağırlık yok</i>
1806	James DeWolf Ann Isaac Levy; and others	<i>Crown Gally Postillion-ağırlık yok</i>
	Hayman Levy	<i>Orleans, Dreadnought-ağırlık yok</i>
	Judah Hays	<i>Duke of Cumberland-ağırlık yok</i>
	Jacob Franks	<i>Duke of York-ağırlık yok</i>
	Samuel Jacobs	<i>Betsey-ağırlık yok</i>
	Emanuel Alvares Correa, Moses	<i>Pearl</i>
	Cardozo Abraham Hart	<i>Maria ağırlık yok</i>
	Moses Levy	<i>Mary and Ann-ağırlık yok</i>
	Moses Levy	<i>General Well-ağırlık yok</i>
	Moses Lopez	<i>Rebecca-ağırlık yok</i>
	Naphthali Hart	<i>King George -ağırlık yok</i>

*Samuel Oppenheim, "Jewish Owners of Ships Registered at the Port of Philadelphia, 1730-1775," *PAJHS*, vol. 26 (1918), s. 235-36.

3.4. Yahudilerin Sahipliğindeki Köle Sayıları

Yahudilerin Afrikalıları ne derece kullandıkları hakkında birşey söylemek zor. Bunun nedenini Dr. Bertham Korn şöyle ifade eder:⁴⁴ "Özellikle iş hayatında çok ileri konuma yükselmiş olan Yahudiler hayatlarının her alanında köle sahibi oluyorlardı. Önde gelen Yahudiler ise beyaz köle sahibi olmakla ve evlerinde beyaz kölelerinin bulunmasıyla da gururlanıyorlardı."

Kolonyal dönemin Yahudileri arasında durumu iyi olan Yahudilerce korunup kollandıklarından pek yoksulluk çeken Yahudi bulunmuyordu. Jacob Marcus köleleri Yahudi hane halkına göre sayımını yapmıştır. Marcus'un vardığı sonuç şu şekildedir:⁴⁵

"Tüccar Yahudiler bolluk içinde yaşıyorlardı; bazılarının çiftlikleri, arazileri, şehirlerde mülkleri ve en az bir köleleri vardı. Birçok Yahudi esnaf ve tacir konfor içinde yaşıyordu. Çoğunun kendi evi vardı ve tabii ki evlerinde köleleri bulunmaktaydı. Öyle iyi hayat yaşıyorlardı ki her hafta bir klupte 20 Şilin harcaabiliyorlardı."

Yahudiler hayat tarzları ile zengin Hristiyanlara örnek oluyorlardı. Evlerinde gümüş ve kristal eşyalar, en iyisinden çatal bıçak takımları, kaliteli kilimleri, halıları ve her daim onları bekleyen, hizmet eden köleleri vardı.⁴⁶

Köle sahibi olmak Yahudilerin zenginlik ve sosyal statü göstergeleriydi. Roberta Strauss Feuerlicht Yahudilerin köle sahibi olmaktan öte köle ticareti içinde fiili olarak yer aldıklarından köle konusunda çok daha büyük rolleri olduğunu ifade etmektedir:⁴⁷

“Yahudiler büyük oranda köle sahibi oldukları gibi onları satmakta da tıpkı diğer malları sattıkları gibiydiler. Bazen toplumda en önde gelen kişiler de bu işi yapıyordu, örneğin, cemaat lideri olan bir rabbi de bu işi yapabiliyordu”.

Bu Yahudilerin ne derecede köleleri olduğu ve ne kadar köle ticaretini yaptıklarının sayımı 1820’de yapılan nüfus sayımına kadar doğru bir şekilde yapılamamıştı aslında- ki bu sayım Amerika’nın toplumdaki etnik orijinlerin, etnik grupların sayısını ortaya çıkarmak için yaptığı ilk teşebbüstür. Ancak şu özellikle belirtilmelidir ki buradaki amaç Yahudi nüfusunu, vergilendirilebilecek mal varlıklarını, rapor edilmemiş elde bulundukları köle sayısını ortaya çıkarmaktı. Köle kaçakçılığına yasal engel getirilen yer ve zamanlarda ticareti yapılan köle sayısını belirlemek daha da zorlaşmaktaydı. Aynı zamanda toptan satışlarda köleleri saymak hiç mümkün olmuyordu; çünkü bu durumlarda siyah köleler geçici olarak ellerinde bulunmuş oluyordu (sürekli yeni köle geliyor ve satılıyordu; bu yüzden kesin sayı ortaya koymak güçtü çev.). Ira Rosen- Waike Yahudilerin ellerindeki mevcut köleleri gösteren 1820 verilerini analiz etti ve buna göre:⁴⁸

“1820’ de Yahudi nüfusu birkaç kentte yoğundu özellikle de cemaat toplantılarını yaptıkları bu 5 kent; New York, Philadelphia, Charleston, Richmond ve Savannah’dır. Charleston, Richmond ve Savannah da Yahudi hanelerinin büyük çoğunluğu –yaklaşık dörtte üçü- bir ya da daha fazla köle sahibiydiler; Baltimore’da üç evden birinde köle bulunuyordu; New York’da 18 haneden birinde köle vardı.....Savannah’dan New York’a köle sahibi hanelerin sayısı ortalama olarak 5 ten bire kadar değişiklik gösterebiliyordu..”

Rosenwaike, Yahudi nüfus çalışmalarını Major Jewish Historical Dergisi’nde yayınlamıştır; Lee Soltow’ un 1971 nüfus çalışmalarını da incelemiştir. Rosenwaike’in bulgularının Soltow’un bulguları ile uyduğu söylenebilir. Soltow 1830’da Güneyde yaşayan 625 bin ailenin yüzde 36’sının köle sahibi olduğu tahmininde bulunmaktadır. Bu eyaletlerde yerleşik hanelerden yüzde 75’inin bir ya da daha fazla köle sahibi olduğunu da çalışmasında belirtmiştir Soltow.⁴⁹

1820 Nüfus Sayımı *

	Charleston	New York	Philadelphia	Richmond	Baltimore	Savannah	Toplam
Hane sayıları	109	74	58	32	21	21	315
Köle bulunduran hane sayısı	92	4	-	25	7	17	145
Köle sayısı	481	5	-	88	11	116	701

* Rosenwaike, "Jewish Population of 1820," s, 19A-13.

1830 Nüfus Sayımına Göre Köle Sahibi Yahudiler*

Köle sahiplerinin isimleri	Bulunduğu yer	Eyalet	Köle sayıları
Isaac Abraham	Glynn	Georgia	5
Gratzand Bruce	Lexington	Kentucky	75
Isaac Hyams& Co.	Mecklenburg	N.Carolina	13
[Gershom] Lazarus	NewHanover	N.Carolina	5
W. Lazarus	NewHanover	N.Carolina	30
Jacob Barrett	Lexington	S.Carolina	45
David D.Cohen	Berkeley	S.Carolina	23
Mordecai Cohen	Berkeley	S.Carolina	27
Jacob Dela Motta	Charleston	S.Carolina	4
Hetty Moses	Charleston	S.Carolina	5
Isaih Moses	Berkeley	S.Carolina	35
Rachel Myers	Charleston	S.Carolina	10
I.J.(J.I.) Cohen	Richmond	Virginia	4
J.J. (J.I.) Cohen	Richmond	Virginia	1
Mordecai Marx	Richmond	Virginia	1
Samuel S.Myers&Co.	Richmond	Virginia	82

* Rosenwaike, *Edge of Greatness*, s. 70, Tablo 22.

Sonuç olarak siyah erkekler, kadınlar ve çocuklar köle tacirleri ve köle sahibi olmak isteyenlerin kurbanı olmuştur. Menkul kıymet olarak sayılan Afrikalı köleler, ticari işlemlerde isim olarak yer almamış ancak önemli bir kaçakçılık ticaretinin içinde saklanmıştır.

3.5. Amerikan İç Savaşı'nda Yahudiler ve Kölelik

Amerikan iç savaşında ve öncesinde bazıları -özellikle siyahlar- Tevrat'ın çocuklarının köleliğine kaldırılmasında başı çekeceklerini zannederek dumura uğramışlardır. Amerikan ve kölelik karşıtı topluluklar bundan dolayı yaşadıkları hüsrana 1853 yılı raporlarında şöyle açıklamışlardır:

“Amerikan Yahudileri kölelik problemi için en ufak bir adım dahi atmamışlardı. Vatandaşlar olarak onlar herkesin kendi çıkarları ve ülkenin refahını artırmak için hangi tarafta olmaları gerekirse o tarafı seçebilecekleri düşüncesindeydiler. Genel görüşlerini gösteren herhangi bir dini örgüte, cemaata da sahip değillerdi; genel bir kurumları ya da onun dengi bir kuruluşları da yoktu. Amerikan Yahudileri iki gazete çıkarıyorlardı ama bu gazetelerde dinlerine konu olmayan herhangi bir tartışmaya girmiyorlardı.”

Profesör Salo Baron 19.yy Yahudilerinin iyi ya da kötü arasında herhangi bir ahlaki ikileme gittiklerine dair bir belirti olmadığını ifade etmektedir:⁵⁰

“Yahudi tüccar, müzayedeciler ve komisyon ajenteleri güney eyaletlerinde iç savaşın sonuna dek köle almaya ve satmaya devam ettilerhiçbir zaman da güneyli Yahudiler bu köle ticaretini yapmaktan gocunmadıkları gibi bu şekilde anılmak da pek umurlarında olmadı” demektedir.

Kölelik kurumunu başlatan ve bunun artmasına neden olan Yahudiler, bu ilkel insan için ne konforlarından ne de elde ettikleri kazançtan vazgeçecek değillerdi.⁵¹

Kölelik mevzuu ülke çapında şiddetlenince güneydeki hiçbir hatırı sayılır Yahudi önderinin kölelik karşıtı bir konum almadığı görüldü. Hiçbir Yahudi din adamı kölelerin adaleti gibi bir söylemde bulunmadı⁵². Arthur Hertzberg bu Yahudilerin görüşlerini şu şekilde özetlemektedir:⁵³

“Beklenildiği gibi, tüm güney Yahudi din adamları konfederasyonu onayladılar. Çoğu Almanya'dan gelen bu vaizler, güney eyaletlerin haklarının ateşli bir savunucu oldular. O günlerin siyah ırk kendine bakamaz, köleler beyazların sorumluluğu altındadır gibi artık basmakalıp olmuş sözlerini tekrarlayıp durdular. Bazı güney Yahudileri ise köleliği savunmak ve güney hakları (köleliğin devam etmesi çev.) uğruna savaşmanın kutsal bir dava olduğu ve bu uğurda canlarını feda edebilecekleri (Yahudilerden beklenmeyen bir şekilde) düşüncesindeydiler”.

Yahudiler sayesinde zenginleştikleri Slavokrasiyi (köle sahipliği, köle ticareti konusunda otorite olmak çev.) sürdürme amacı doğrultusunda çalıştılar.⁵⁴ Yahudilerin çoğu için özgür bir siyah tahammül edilebilecek bir şey değildi ve ölesiye karşı konulması gerekliydi. Simon Wolf'un *“The American Jew as Patriot, Soldier and Citizen”* ve Harry Simonhoff'un *“Jewish Participants in the Civil War”*, adlı eserleri Yahudilerin fiziksel çatışmadaki rolünü ayrıntılı bir şekilde anlatmaktadır.⁵⁵ Haham Korn da bu savaşta yer alan bazı Yahudi aileleri ile ilgili:⁵⁶

“Kuzey Carolina'dan altı Cohen, Güney Carolina'dan beş Moses kardeş, Georgia'dan Raphael Moses ve onun üç oğlu, Alabama'dan üç Moses kardeş, Arkansas'tan üç Cohen ve üç Levy kardeş, Kuzey Carolina'dan altı Cohen, Kuzey Carolina'dan altı Cohen ve onun üç oğlu; Virginia, Mississippi'den dört Jonas kardeş ve çok daha fazlası fiili olarak yer almışlardır.”

bilgisini vermektedir.

Simon Wolf Tarafından Kayıt Altına Alınmış Eyalet Bazında Yahudi Konfederasyon Asker Sayıları*

Alabama	135
Arkansas	53
Florida	2
Georgia	144
Kentucky	22
Louisiana	224
Mississippi	158
Missouri	86
NorthCarolina	58
SouthCarolina	182
Tennessee	38
Texas	103
Virginia	119
Toplam	1324

* Simon Wolf in his book *The American Jew as Patriot, Soldier and Citizen*.

3.6. Yahudiler ve Amerikan İç Savaşı'nda Ekonomi

Bu iç savaş sırasındaki kargaşadan birçok Yahudi büyük kazanç elde etmiştir. Ancak bu ortaya çıktığında beyaz Amerikalıların odağı haline gelmişlerdir. İddiaya göre birçok Yahudi tüccar, yasaları ihlal ederek savaşan gruplar arasında ticaret yapmaktaydı. Birlik tarafı (kuzey Amerika çev.) konfederasyon (güney Amerika çev.) ekonomisini sakatlamaya çalışırken, Kuzeyli Yahudi tüccarı güneylilerin çok ihtiyaç duyduğu altın karşılığında pamuk ve tütün gibi ürünlerini satın alıyorlar ve bunun ticaretini yapıyorlardı. Güneyliler ise bu altını isyancıları güçlendirmenin yanı sıra ekonomilerini besleyen ve savaşın uzamasına neden olan silah ve cephane, yiyecek ve tıbbi malzeme satın almada kullanıyorlardı.⁵⁷

Kuşkusuz, Yahudiler bu ticari faaliyetinin içinde bilfiil yer almak için profesyonel bir şekilde konuşlanmışlardı. Güneydeki Yahudiler bu bölgenin tacirleriydi genel olarak. Güneyli üreticiler, bu ürünlerin alınması, taşınması, tüm tedarik işlerinin yapılması ve finansmanı sağlayan kişiler olduğundan bu tüccar kesime bağlanmak durumundaydılar. Yahudiler, köle ticaretinden kazandıkları büyük meblağlar ile komisyonculuk, simsarlık, müzayedecilik, pamuk toptancılığı, tefecilik yapıyorlar ve zenginliklerine zenginlik katıyorlardı (vurgulama çev.).⁵⁸ Güney tarafındaki Yahudiler bu işleri kuzeydeki Yahudiler ile birlikte gerçekleştiriyorlardı.⁵⁹

Yahudi tüccarının bu aracılık işleri onlara Güney ekonomisi içinde muazzam bir güç sağlamıştı. Yahudilerin neredeyse oybirliği ile köleciliği desteklemelerinin temel nedeni de buydu. Özellikle sınır eyaletlerinde, Yahudi toptancıların güneyde çok sayıda müşterisi vardı ve zenciler özgür olsun diye tüm bu nakit akışlarını kesme gibi bir niyetleri de yoktu.⁶⁰

Savaş başladığında birlik ambargosu da uygulanmaya başlamıştı güney eyaletlere. Dolayısı ile güney eyaletleri ile ticaret yapmak yasa dışı hale geldiğinden güneydeki birçok temel ihtiyacın fiyatları fırladı ve bu da Yahudi tacire kaçakçılık yoluyla daha da kazanmak için bir fırsat olmuştu.

Kaçakçılıktan elde edilen kar konusunda bir yazar ve tarihçi olan Isaac M. Fein belgeleri incelemiş ve bir Yahudi olan Simeon Hecht'in anılarından da yararlanarak şöyle bir analizde bulunmuştur:⁶¹

"Bu iç savaş boyunca Yahudilerin servetinde çok muazzam bir artış gerçekleşti. Çok fazla spekülâtör vardı savaş boyunca ve önde gelenler ise Yahudilerdi tabii ki. Para.....bollaştı. Bazı kişiler çok kısa sürede multimilyoner oldular.....dolandırıcılık yapabilecekleri büyük fırsatlar çıktı önlerine ve onlar da bu fırsatları kaçırmadı.....o zamanlar için söylenebilecek en iyi söz ki ben de aynı görüşteyim şudur : ""Wall Street spekülâtörleri olmasaydı bu savaş iki yıl içinde sona erebilirdi.....turta bir oturuşta yenilemeyecek kadar çok üzerinde meyve doluydu kısaca".

Yahudi tacirleri suçlayan bu görüş yalnız değildi. New York Tribune, Herald ve Commercial, Patterson Press, the Missouri Republican, the Chicago Tribune ve Detroit Commercial Advertiser, altın spekülasyonundan Yahudilerin sorumlu olduğunu iddia eden gazetelerden yalnızca birkaçıdır. Bu gazetelere göre tüm Yahudiler altın spekülâtörüdür ve altının fiyatını yükseltme uğraşındadırlar. "Kanca burunlu varlıklar (burada çeviren tarafından yumuşatılmış kelime kullanılmıştır) olarak adlandırdıkları Yahudilerin felaketler üzerinden spekülasyon yaptıkları" iddiasındadırlar.

Chicago Times'ın bir muhabiri "İsrailoğulları şehre çekirge gibi indi" diye yazmıştır.

"Bir kutu puro veya bir iğneye kadar ticareti yapılabilecek herşey, bu fırsatçı insanlardan fahiş fiyatlarla alınabilir" diyerek devam eder..... "Son on yıl içinde hemen hemen her güney kasabasına yerleşen bir Yahudi sürüsü, çoğu karakersiz adamlar, ucuz giysiler gibi eşyalar satacakları dükkanlar açıyor ve eski esnafın birçoğunu mahvedecek, çalışanlarını işten atmak zorunda bırakacak faaliyetlerde bulunuyorlardı".⁶²

Yahudilerin tamamen aşına olduğu bir sistemdi kölelik sistemi ve kaldırılması onlar için hem mantıksızdı hem de karşı çıkılması gereken bir durumdu. Ms. Feurlicht, "Fate of the Jews" adlı kitabında şu sonuca varmıştı:⁶³ "Yahudiler yalnızca çok büyük sayıda köle sahibi, köle tüccarı ve köle müzayedecisi olmakla kalmamış, ırklar arasında sınır çizildiğinde, onlar hep beyaz tarafta olmuşlardır".

Kölelik kurumunu başlatan ve bunun artmasına neden olan Yahudiler, bu ilkel insan için ne konforlarından ne de elde ettikleri kazançtan vazgeçecek değillerdi.⁶⁴

İç savaş ülkeyi “kardeşi kardeşe düşüren” bir savaş gibi görünse de bu Yahudiler açısından hiç de öyle olmadı. Kuzey Yahudileri, Güney Yahudilerinin her türlü yardım çağrılarına koştu. Kuzey ve Güney Yahudileri bu işi ticari olarak aldılar ve aralarındaki bağlantıyı hiç koparmadılar. 1865’de diyor Feingold “Zion in America” adlı çalışmasında “Yahudilerin daha yoğunlukta olduğu kuzeyde bu savaş onlar için bir lutuftu; orantısız bir şekilde zenginleşmişlerdi savaş sayesinde.”⁶⁵

Sonuçta köle ticareti ve tefecilik gibi yollarla servet peşinde koşmak sadece Yahudi ahlakı diye bir şeyi yok etmemiş aynı zamanda Yahudilerin başlangıçta kendilerine önder olarak hahamları ve bilginleri almışken, sonrasında zengin aristokratları izlemesine neden olmuştur. Sonunda topluluğun liderliği bilge adamdan zengin adama geçmiştir.

Dipnotlar

- ¹ Rabbi Henry Cohen, *Justice, justice: A Jewish View of the Black Revolution* (New York: Union of American Hebrew Congregations, 1968), p. 48.
- ² Roberta Strauss Feuerlicht, *The Fate of the Jews: A People Torn Between Israeli Power and Jewish Ethics*, (New York: Times Books, 1983), s. 187-88 note 5.
- ³ Solomon Grayzel, *A History of the Jew: From Babylonian Exile to the End of World II* (Philadelphia: Jewish Publication Society of America, 1948), s. 312.
- ⁴ Lady Magnus, *Outlines of Jewish History*, revised by M. Friedlander (Philadelphia: Jewish Publication Society of America, 1890), p. 107; *Jewish Encyclopaedia* (New York and London: Funk and Wagnalls Company, 1905 - 1916), vol. 11, s. 402: "At the time of Pope Gregory the Great (590-604) Jews had become the chief traders in this class of traffic."
- ⁵ Henry L. Feingold, *Zion in America: The Jewish Experience from Colonial Times to the Present* (New York: Twayne Publishing, Inc.1974), s. 42-3.
- ⁶ Marcus Arkin, author of *Aspects of Jewish Economic History* (Philadelphia: Jewish Publication Society of America, 1975), s. 44-5. Bakınız:S. D. Goitein, *Jewish Letters of Medieval Traders* (New Jersey: Princeton University Press, 1973), s. 6, 16, 17, 18.
- ⁷ *EJ*, vol. 14, s. 1660-64; *EJJ*, s. 271-72; S. D. Goitein, *A Mediterranean Society, The Jewish Communities of the Arab World as Portrayed in the Documents of the Cairo Geniza* (Berkeley: University of California Press, 1967), vol. 1, s. 147.
- ⁸ Yosef Hayim Yerushalmi, "Between Amsterdam and New Amsterdam: The Place of Curaçao and the Caribbean in Early Modern Jewish History," *PAIHS*, vol. 72 (1982-83), s. 173; Lee Anne Durham Seminario, *The History of the Blacks, The Jews and the Moors in Spain* (Madrid, 1975), s. 40-42.
- ⁹ Richard Siegel and Carl Rheins, editors, *The Jewish Almanac* (New York: Bantam Books, Inc., 1980), s. 127-29.4
- ¹⁰ George Cohen, *The Jew in the Making of America* (Boston: Knights of Columbus, Stratford Company, 1924), s. 33.
- ¹¹ Seymour B. Liebman, *The Jews in New Spain: Faith, Flame, and the Inquisition* (Coral Gables, Florida: University of Miami Press, 1970), s. 32: Gerçek sayı kesin olarak bilinmemektedir. Bazı yetkililer 160.000 ailenin sürgün edildiğini söylerken, bazıları 800.000 kişinin sürgün edildiğini bazıları ise bir milyonun üzerinde kişinin sürüldüğünü söylemektedir.
- ¹² Harry L. Golden and Martin Rywell, *Jews in American History: Their Contribution to the United States of America* (Charlotte: Henry Lewis Martin Co., 1950), s. 5; Feuerlicht, s. 39
- ¹³ M. Kayserling, *Christopher Columbus and the Participation of the Jews in the Spanish and Portuguese Discoveries* (New York: Hermon Press, 1894), s. 28, 29, 30, 31, 83.
- ¹⁴ Cecil Roth, *History of the Marranos* (Philadelphia: Jewish Publication Society of America, 1932), s. 272-73:
- ¹⁵ Max I. Dimont, *The Jews In America, The Roots, History, and Destiny of American Jews* (New York: Simon and Schuster, 1978), s. 23.
- ¹⁶ Dimont, s.24.
- ¹⁷ Dimont, s. 27; Liebman, *The Jews in New Spain*, s. 32:
- ¹⁸ Simeon J. Maslin, "1732 and 1982 in Curaçao," *AJHQ*, vol. 72 (December, 1982), s. 158.

- ¹⁹ Maslin, s. 160.
- ²⁰ G.Cohen, s.70-74.
- ²¹ Dr. M. Kayserling, "The Colonization of America by the Jews," *PAJHS*, vol. 2, (1894), s. 75.
- ²² Max J. Kohler, "Luis De Santangel and Columbus," *PAJHS*, vol. 10 (1902), s. 162.
- ²³ G. Cohen, p. 37; Kayserling, *Christopher Columbus*, s. 74.
- ²⁴ Cecil Roth, *History of the Marranos* (Philadelphia: Jewish Publication Society of America, 1932), s. 272-73:
- ²⁵ Roth, *Marranos*, s. 272-73:
- ²⁶ Levitan, s. 4; Golden and Rywell, s. 9; Israel Abrahams, *Jewish Life in the Middle Ages* (New York: Atheneum, 1969), s. 138; Jack Wolfe, *A Century with Iowa Jewry 1833 -1940* (Des Moines: Iowa Printing, 1941), s. 10.
- ²⁷ Roth, *Marranos*, s. 271.
- ²⁸ Tina Levitan, *Jews in American Life* (New York: Hebrew Publishing Co., 1969), s. 4.
- ²⁹ Cecil Roth, *Personalities and Events in Jewish History* (Philadelphia: Jewish Publication Society of America, 1953), s. 192-211.
- ³⁰ Golden and Rywell, p. 7; Friedrich Heer, *God's First Love: Christians and Jews over Two Thousand Years* (New York: Weybright and Talley, 1967), s. 104-6
- ³¹ Levitan, s.5.
- ³² Sir Arthur Helps, *The Spanish Conquest in America* (New York, 1900), vol. 1, s. 113-14.
- ³³ Eric Rosenthal, *Gold! Gold! Gold!: The Johannesburg Gold Rush* (Johannesburg: MacMillan Company, 1970), s. 71.
- ³⁴ Humboldt is paraphrased in Rosenthal, s. 71; Richard J. H. Gottheil's, "Columbus in Jewish Literature," *PAJHS*, vol. 2 (1894), s. 136
- ³⁵ bkz. Mark A. Burkholder and Lyman L. Johnson's, *Colonial Latin America* (New York: Oxford University Press, 1990), s. 28-33.
- ³⁶ Carl Ortwin Sauer, *The Early Spanish Main* (Berkeley: University of California Press, 1966), s. 32; Burkholder and Johnson, s. 26.
- ³⁷ Brenner, s. 221-22.
- ³⁸ Goodman, s. 50.
- ³⁹ Philip S. Foner, *Business and Slavery* (Chapel Hill, North Carolina: University of North Carolina Press), s. 64-68.
- ⁴⁰ Rufus Lears, *The Jews in America: A History* (New York: KTAV Publishing House, Inc., 1972), s. 25. 47
- ⁴¹ Liebman, *New World Jewry*, s. 183.
- ⁴² *JRM/Docs*, s. 392, 416, 448; Schappes, s. 58, 334, 569, 583, 627; Jay Coughtry, *The Notorious Triangle: Rhode Island and the African Slave Trade, 1700-1807* (Philadelphia: Temple University Press, 1981); Donnan, passim; Virginia Bever Platt, "And Don't Forget the Guinea Voyage": The Slave Trade of Aaron Lopez of Newport," *William and Mary Quarterly*, vol. 32, no. 4 (1975), s. 603; *Emmanuel*, vol. 2, passim; Kohler, "Newport," s.73.
- ⁴³ Jonathan D. Sarna, Benny Kraut, Samuel K. Joseph, *Jews and the Founding of the Republic* (New York: Markus Wiener Publishing), s. 45.
- ⁴⁴ Korn, "Jews and Negro Slavery", s. 181.
- ⁴⁵ Marcus Arkin, author of *Aspects of Jewish Economic History* (Philadelphia: Jewish Publication Society of America, 1975), s. 44-45.
- ⁴⁶ *MCAJ2*, s. 819, 821.
- ⁴⁷ Roberta Strauss Feuerlicht, *The Fate of the Jews: A People Torn Between Israeli Power and Jewish Ethics* (New York: Times Books, 1983), s. 187-88 note 5.

- ⁴⁸ Rosenwaike, "Jewish Population of 1820," s. 18. Bu veriler 70 yıl sonra Amerikan Yahudilerini araştıran the Bureau of the Census'un verileri ile uyuşmaktadır. Bkz. Raphael, s. 17
- ⁴⁹ Soltow Lee, "Economic Inequality in the United States in the Period from 1790 to 1860", *The Journal of Economic History*, 1971, vol. 31, issue 4, s.822-839
- ⁵⁰ *EHI*, p.274; Also Fishman, s. 8.
- ⁵¹ Korn, *Civil War*, p.15; Feldstein, *The Land That I Show You*, s.96, agrees: "For the most part, the statement was correct."⁵⁴⁶Korn, *Civil War*, s.15.
- ⁵² Abraham J. Karp, *Haven and Home: A History of Jews in America* (New York: Schocken Books, 1985), s.80; Karp, *JEA3*, s.209.
- ⁵³ *JRM/Memoirs1*, s.21.
- ⁵⁴ Wiernik, s.229.
- ⁵⁵ Simon Wolf, *The American Jew as Patriot, Soldier and Citizen* (Philadelphia: Levy type Company, 1895); Simon Wolf, *Jewish Participants in the Civil War* (New York: Arco Publishing Co. Inc., 1963).
- ⁵⁶ Figures are provided by Simon Wolf in his book *The American Jew as Patriot, Soldier and Citizen*.
- ⁵⁷ Joseph H. Parks, "A Confederate Trade Center Under Federal Occupation: Memphis, 1862 to 1865," *Journal of Southern History*, vol.7, no.3 (August, 1941), s.295.
- ⁵⁸ Feingold, *Zion*, pp. 59-60; *MUSJI*, p. 216: bu konuda örnekler için bakınız Frederic Bancroft, *Slave Trading in the Old South* (Baltimore: J. H. Furst Co., 1931), s. 105-106.
- ⁵⁹ Ashkenazi, s. 104; Raphael, s. 15; Herbert Weaver, "Foreigners in Ante-Bellum Mississippi," *Journal of Mississippi History*, vol.16, no.1 (January, 1954), s.153.
- ⁶⁰ A. Hertzberg, s.123.
- ⁶¹ Fein, "Baltimore Jews," p. 348; See the observations of Albert D. Richardson, *The Secret Service* (Hartford: American Publishing Co., 1865), s.264.
- ⁶² John Y. Simon, editor, *The Papers of Ulysses S. Grant* (Southern Illinois University Press, 1979), vol.7, s.52.
- ⁶³ Feuerlicht, s.187.
- ⁶⁴ Korn, *Civil War*, s.15.
- ⁶⁵ Feingold, *Zion*, s. 91.